

SYDDJURS FOLKEUNIVERSITET

VIDEN OG INSPIRATION FOR ALLE

Forår 2017

HVAD ER FOLKEUNIVERSITETET?

Folkeuniversitetet er for alle. På Folkeuniversitetet er der mulighed for at få ny inspiration og viden, når videnskabelige emner bliver præsenteret af dygtige og fagligt kompetente forelæsere. Samtidig er der mulighed for at møde andre mennesker med samme interesser som os selv. Gennem møder bliver vi bekræftet i det, vi ved – eller vi får ny viden. Vi kan udvikle os selv. Vi tror på, at den tid, du bruger sammen med Folkeuniversitetet, bliver værdifuld for dig.

ALLE KAN DELTAGE

Der stilles ingen krav om bestemte eksamener eller uddannelser. Alle kan deltage i Folkeuniversitetets arrangementer. Eneste krav er nysgerrighed og interesse.

FORMÅL OG AKTIVITET

Folkeuniversitetet i Danmark blev grundlagt i 1898, og i dag i 2016 kan man møde Folkeuniversitetet i 80 større og mindre byer i Danmark. I Ebeltoft har der været Folkeuniversitet siden 2003. Fra 2014 blev **Syddjurs Folkeuniversitet** en af de mere end 75 komiteer (foreninger) i Danmark. Alle med det fælles formål at udbrede kendskabet til forskningens og videnskabens resultater. Folkeuniversitetet har ingen fastansatte undervisere, men inviterer seriøse forelæsere, der brænder for deres fag og som har lyst til at udbrede kendskabet til dette. **Syddjurs Folkeuniversitet** drives af frivillige personer.

TILMELD DIG PÅ

www.syddjurs-folkeuniversitet.dk

TILMELDING

På ovennævnte internetadresse er der felter til tilmelding direkte under beskrivelsen af hver forelæsning. Udfyld felterne. Tryk på **"Send din tilmelding"** – og gå evt. videre med næste tilmelding. Man kan på alle hold tilmelde sig til enkelte datoer af en hel serie. Det virker i praksis, som man tilmelder sig hele serien. Men ifm. betalingen bedes du oplyse de udvalgte datoer.

KVITTERING

Når felterne er udfyldt, får du følgende besked: Reservation er gennemført. Der er afsendt en reservationskvittering til din mailboks. **Du er først endelig tilmeldt efter betaling.**

BETALING

Derefter overfører du det samlede beløb fra egen konto via netbank til Syddjurs Folkeuniversitets bankkonto i Danske Bank: 4920 4920860346. På din netbankoverførsel anfører du DIT navn i feltet: **"Tekst til modtager"**.

I feltet: **"Meddelelse til modtager"** oplyses det holdnummer / de holdnumre, du / I er tilmeldt.

Har du ikke netbank: Gå i banken og indbetal til ovenstående konto med oplysninger som ovenfor.

Har du ikke adgang til internet: Gå på nærmeste bibliotek – der vil de gerne være dig behjælpelig med din tilmelding.

TILMELDING TIL HOLD MED BEGRÆNSET DELTAGERANTAL

Ved tilmelding til hold med begrænset deltagerantal lukker tilmeldingssiden automatisk, når der ikke er plads til flere deltagere. Lukker et hold for tilmelding, kommer der en tekst frem, hvis der er mulighed for at komme på venteliste.

VIGTIGT AT TILMELDE SIG TIDLIGT

Vi har desværre i de forløbne sæsoner måttet aflyse enkelte foredrag på grund af for få tilmeldte. Der kom dog i flere tilfælde så mange tilmeldinger meget sent, at foredraget kunne være gennemført, men da var det for sent. Vi vil derfor bede om så tidlig tilmelding som muligt, så vi undgår unødige aflysninger.

Vi håber, at rigtig mange vil tage imod vores tilbud og glæder os til at se mange – såvel tidligere som nye deltagere.

FORBEHOLD

Syddjurs Folkeuniversitet forbeholder sig ret til ændring af underviser, lokale, dato og tidspunkt. Sådanne ændringer giver ikke ret til refusion af betalingen. Vi forbeholder os ligeledes ret til at aflyse, hvis der på et hold er for få tilmeldte – og du vil få det indbetalte beløb tilbagebetalt. Et sådant hold aflyses 8 dage før start. På enkelte arrangementer står anført seneste tilmeldingsfrist.

AFMELDING

Hvis du fortryder, kan du få det indbetalte beløb refunderet fratrukket ekspeditionsgebyr på 120 kr. Afmelding skal ske senest 14 dage før holdstart. Tilmelding til rejser og ekskursioner er bindende og depositum refunderes ikke.

STUDIERABAT

På udvalgte hold gives rabat til studerende, som er berettiget til SU. Vær derfor opmærksom på at tilmelde dig det rigtige holdnummer. Oplys uddannelsessted, årskortnr. / CPR-nr. i forbindelse med tilmelding via hjemmesiden. Husk studiekort første undervisningsdag.

KONTAKTOPLYSNINGER

Syddjurs Folkeuniversitet
Bogens Søvej 6, 8400 Ebeltoft
CVR 29 88 26 22
Danske Bank 4920 4920860346
www.syddjurs-folkeuniversitet.dk
info@syddjurs-folkeuniversitet.dk

GLASMUSEET, EBELTOFT

SENIOR-AKADEMI: MEXICANSK KULTUR

Holdnummer: 1275

Dato: 7 torsdage: 9/2, 23/2, 9/3, 23/3, 6/4, 20/4, 4/5

Tid: 10.00-12.00 (**mødetid senest kl. 9.50**)

Pris: 750 kr. (inkluderer **Seniorakademi-kort**, som giver adgang til Glasmuseet alle dage fra 9/2 til og med 4/5)

Sted: Glasmuseet, Strandvejen 8, 8400 Ebeltoft

Begrænset deltagerantal: (Se under tilmelding) Max 40 deltagere

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923 og Birthe Damgård Nielsen, tlf. 2947 6833

Undervisere: Hver torsdag – nyt emne – ny foredragsholder

INDLEDNING: DØDSSYNDERNE – THE MEXICAN WAY

Dato: Torsdag 9/2

Underviser: Direktør Dan Mølgaard

Glasmuseet Ebeltoft viser i foråret en udstilling med de to mexicanske brødre Einar og Jamex De La Torre, der er blevet bedt om at forholde sig til Dovenskab – en af de syv dødssynder. Denne dag skal vi se udstillingen, der er en del af et større udstillingsprojekt, hvor alle Syv Dødssynder gentænkes på museer i hele regionen. Og vi skal sætte dødssynderne ind i en større kontekst – hvor stammer de fra og er de overhovedet relevante for moderne mennesker i 2017!?

**Mexicansk glaskunst / musik / litteratur /
historie / kunsthistorie / film**

MUSIKALSKE STEMME FRA MEXICO

Dato: Torsdag 23/2

Underviser: Cand.mag. i musikvidenskab Arne Kjær

Foredraget tager afsæt i den frodige mexicanske populærmusik. Den nyligt afdøde sanger og komponist *Juan Gabriel*, med status af national musiklegende, bygger i sine sange på traditionel mexicansk musik. Via hans musik føres vi videre til *mariachi*-musikken og andre musikformer, såsom *ranchera* og *són*, der skal tjene som eksempel på folkelig musikkultur i det enorme land.

Et interessant emne er den dobbelte musikalske kulturarv fra tiden før og under den spanske okkupation (1519-1821). Vi hører, hvordan den mexicansk fødte komponist *Juan García de Zéspedes* i tiden omkring 1650 forener en spansk-katolsk kirkemusiktradition med elementer fra folkemusikken. Hans kollega fra nyere tid, komponisten og dirigenten *Carlos Chávez* (1899-1978), har både hentet inspiration i 1900-tallets europæiske kunstmusik og i den indianske musiktradition på sit eget kontinent.

Emnet afrundes med musikeksempler hentet hos aktuelle mexicanske *singer-songwriters*. Blandt dem er *Lila Downs* (*1968), som forbinder et nutidigt udtryk med elementer fra Mexicos folkemusikalske traditioner.

MEXICANSK KULTUR, PRÆGET AF DOBBELTHEDER

Dato: Torsdag 9/3

Underviser: Forfatter og oversætter Rigmor Kappel Schmidt

I "Ensomhedens labyrint" filosoferer Octavio Paz over den mexicanske identitet, der har sine rødder i to kulturer, den indianske og den spanske. Juan Rulfo ser bjergbondekulturen blive fortrængt af de moderne tider, mens Octavio Paz og Carlos Fuentes genfinder dobbeltheden, men nu forskudt til mødet mellem de to nabokulturer: Mexico og USA. Og videre kan man følge den kulturelle dobbelthed hos en mexicansk-amerikansk forfatter som María Amparo Escandón. De nævnte forfattere er oversat til dansk.

MEXICOS TIDLIGE HISTORIE

Dato: Torsdag 23/3

Underviser: Journalist og forfatter Jens Lohmann

Tomat, majs, avocado, bønner, squash, chili, kakao, vanilje. Vi kender dem alle, de er en selvfølgelig del af vores hverdag. Men hvor ofte tænker vi over, hvor de kommer fra? De har kun været en del af vores kultur i få hundrede år, men er flere tusinde år gamle kulturplanter udviklet af folkeslag som olmekere, toltekere, mayaer, aztekere m.fl. i Mexico og Mellemamerika. Her er der skabt storslåede byer og udviklet bl.a. avanceret matematik og astronomi.

Den spanske erobring og kolonisering betød ødelæggelse og udplynning af disse rige kulturer – i Guds navn. Den oprindelige befolkning blev decimeret og tvangsudsikret til at arbejde i miner, godser og plantager for at skabe de rigdomme, der gjorde Europa rigt.

MEXICOS POLITISKE, ØKONOMISKE OG KULTURELLE UDVIKLING SIDEN UAFHÆNGIGHEDEN

Dato: Torsdag 6/4

Underviser: Lektor, ass. professor Ken Henriksen

Mexicos udvikling siden starten af 1800-tallet kan om nogen siges at være fyldt med paradokser, modsætninger og konflikter. På den ene side er historien præget af modernisering, demokratisering og til tider økonomisk vækst. På den anden side har vi at gøre med et samfund, der konstant har været plaget af store modsætninger, ekstrem ulighed og voldelige konflikter.

Foredraget giver en indsigt i denne udvikling. Der laves en række tematiske nedslag på udvalgte dele af Mexicos historie, herunder Den Mexicanske Revolution, krisen i 1980'erne og globaliseringen fra 1990'erne.

Pancho Villa

MEXICANSK KUNSTHISTORIE I DET 20. ÅRHUNDREDE

Dato: Torsdag 20/4

Underviser: Cand.mag. i kunsthistorie Stephanie Ingemann-Petersen

Jorge Alberto Manrique, en af Mexicos mest indflydelsesrige kunsthistorikere, har fremsat en teori om, at mexicansk kunst kan ses som en ideologisk pendulering mellem 'det nationale' og 'det kosmopolitiske'. I dette foredrag vil vi se nærmere på de mest markante, kunsthistoriske strømninger i Mexico i det 20. århundrede og hvordan de som tryk og modtryk har penduleret mellem en stærk interesse for omverdenens kulturelle strømninger og Mexicos særegne identitet.

MEXICANSK FILM – FRA PANCHO VILLA TIL 'THE THREE AMIGOS'

Dato: Torsdag 4/5

Underviser: Lektor i medievidenskab Jakob Isak Nielsen. Institut for kommunikation og kultur

Mexico er ét af de lande, hvor historien og filmhistorien har fulgtes tæt ad. De første film blev optaget i landet af Lumière-firmaets udsendte kamerafolk og tæller blandt andet optagelser af den diktatoriske præsident Porfirio Díaz fra 1896. Også den dramatiske mexicanske revolution blev dækket - praktisk talt, mens den skete. Efter tonefilmens indførelse udviklede Mexico sig til en meget markant producent af spansksprogede film til det mellem- og sydamerikanske marked.

I dag er mexicansk film nok mest kendt for sine 'three amigos of cinema' - Alejandro González Iñárritu, Alfonso Cuarón og Guillermo del Toro, der alle har slået igennem internationalt efter at have lanceret deres karrierer i Mexico.

MEXICO – HISTORIE – AFTEN

MEXICO – YDERLIGHEDERNES LAND

Holdnummer: 1259

Dato: Onsdag 22/3

Tid: 19.00-21.00

Pris: 125 kr.

Sted: Sognegården, Kirkegade 13, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923 og Birthe Damgård Nielsen, tlf. 2947 6833

Underviser: Journalist og forfatter Jens Lohmann

Verdens største sølvproducent i mere end 450 år, verdens 14. største økonomi, verdens (måske) vigtigste narkoeksportør, verdens farligste land for journalister i fredstid, et af verdens mest ulige lande, hvor de rigeste er blandt verdens rigeste og de fattigste blandt verdens fattigste.

Gennem historien er rigdommene strømmet ud af landet. Den første store sociale revolution i 1900-tallet fandt sted i Mexico 1910-19 som en reaktion på uligheder og diskrimination. Mexico blev en pionér i udvikling af social retfærdighed og uddannelse – og korruption.

Det nuværende system er en surrealistisk blanding af gammelt og nyt, af demokratisering, groft magtmisbrug og narkokrige, af skønhed og gru, af kreativitet på alle områder. Kort sagt, Mexico er ikke til at komme udenom.

DANSK LITTERATUR

DANSK LITTERATUR I MELLEMKRIGSTIDEN

Holdnummer: 1273

Dato: Mandag 3/4

Tid: 10.00-12.00

Pris: kr. 125

Sted: Sognegården, Kirkegade13, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923 og Bent Winkler, tlf. 5194 2961

Underviser: Dr.phil. Per Stounbjerg, institutleder, Institut for Kommunikation og Kultur, Aarhus Universitet

Omkring første verdenskrig dukkede der også i Danmark kunstneriske og litterære bevægelser op, der radikalt udfordrede synet på, hvad der skulle være kunstens rolle – og hvad der i det hele taget kunne tælle som kunst. Den nye kunst skulle revolutionere formerne, proklamerede Tom Kristensen i "Landet Atlantis" og være "skøn som en sønder-skudt Banegaard".

Foredraget introducerer den eksperimenterende avantgarde, der i mellemkrigstiden med skiftende held forsøgte at sætte en dagsorden for dansk litteratur. Det sker med nedslag på bl.a. Emil Bønnelycke, Rudolf Broby Johansen, Jens August Schade og Bodil Bech. Undervejs tangeres bevægelser som futurisme, ekspressionisme, dadaisme og surrealisme.

ISLANDSK LITTERATUR

Holdnummer: 1269

Dato: Mandag 30/1, mandag 20/2, torsdag 30/3

Tid: 19.00-20.00

Pris: 300 kr. ved samlet tilmelding til alle 3 forelæsninger

Pris: 125 kr. enkeltvis – oplys holdnummer ifm. betaling

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Joy Klein, tlf. 8636 7160 og Jette Hvidkjær, tlf. 2047 6346

Undervisere: Nyt emne – ny forelæser

Som opfølgning på vores populære række af forelæsninger om Island i 2016 kan vi nu præsentere et nyt program om moderne islandsk litteratur. Vi begynder med en præsentation af den moderne litteratur generelt, fra Halldór Laxness til Gyrðir Elíasson. Derefter møder vi to oversættere af islandsk litteratur – Erik Skyum-Nielsen og Kim Lembek – der hver især vil fortælle om én af de forfattere, de oversætter.

MODERNE ISLANDSKE FORFATTERE – FRA HALLDÓR LAXNESS TIL GYRÐIR ELÍASSON

Holdnummer: 1270

Dato: Mandag 30/1

Underviser: Foredragsholder og forfatter K. Torben Rasmussen

Halldór Laxness gjorde moderne islandsk litteratur kendt uden for landets grænser, ikke mindst efter at han i 1955 modtog Nobelprisen. I dag er det forfattere som bl.a. Guðbergur Bergsson, Steinunn Sigurðardóttir, Hallgrímur Helgason, Kristín Marja Baldursdóttir, Sjón og Gyrðir Elíasson, der opretholder den stolte tradition. Gennem oplæsning og fortælling beskrives disse forfattere og deres bøger, og der søges en forklaring på deres internationale gennemslagskraft. Er der en forbindelse til sagatraditionen?

Foredraget er for alle, og der kræves – eller forventes – ingen særlige forudsætninger for at være med.

MODERNE ISLANDSKE FORFATTERE – EINAR MÁR GUÐMUNDSSON

Holdnummer: 1271

Dato: Mandag 20/2

Underviser: Lektor Erik Skyum-Nielsen, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet

Einar Már Guðmundsson (f. 1954) er forfatter, digter og essayist med en lyrisk åre, en social vision og en glødende humor. Hans værker bevæger sig fra den spraglede bykultur i Reykjavik til den nøgne islandske natur, fra samfundets kollektive problematikker til de mørkeste kringelkroge i det enkelte menneskes sind. Fra historiens dyb til nutidens kamppladser.

Guðmundsson er en af Islands største nulevende forfattere. Med "Universets engle" skrev Guðmundsson sig ind i den nordiske kanon og modtog Nordisk Råds Litteraturpris. Senest modtog han i 2012 Det Svenske Akademis Nordiske Pris, også kaldet "den lille nobelpris". Med i alt tretten romaner, seks digtsamlinger og tre essaysamlinger står forfatterskabet som en milepæl i den nordiske fortælletradition.

Novellesamlingen "På sporet af den zoologiske have" fra 1988 er for nylig udkommet på dansk (november 2016).

Lektor, forfatter og litteraturanmelder Erik Skyum-Nielsen har oversat samtlige værker af Einar Már Guðmundsson til dansk. Han udgiver samtidig den lille bog "Einars univers" – en indføring i hans forfatterskab.

Forslag til læsning på forhånd: "Universets engle" og "Hundedage".

Einar Már Guðmundsson

MODERNE ISLANDSKE FORFATTERE – JÓN KALMAN STEFÁNSSON

Holdnummer: 1272

Dato: Torsdag 30/3

Underviser: Oversætter, cand.mag. i dansk og islandsk, Kim Lembek

"Apoteker Sigurd sælger medicin og bøger i samme hus, bøgerne dufter så meget af medikamenter, at vi holder os raske og undgår sygdomme blot ved at snuse til dem, så kom ikke og sig, at det ikke er sundt at læse bøger ..." hedder det med stille humor i Jón Kalman Stefánssons roman "Himmerige og helvede" fra 2007. Et centralt tema i romanen kredser om ordene, poesien og litteraturens funktion i den menneskelige eksistens, men romanen fortæller også om dagligdagens hårde overlevelseskamp, om tab - og håb!

Stefánsson forstår på nærmest magisk vis at forbinde det konkrete med det abstrakte, en jordbunden, handlingsmættet prosa med ræsonnerende poesi. Romanens handling er henlagt til det barske og isolerede Nordvestisland for mere end hundrede år siden, og man kan spørge sig selv, hvad det er for et romanprojekt Stefánsson har gang i, samtidig med at det moderne Reykjavik og Island er ved at kollapse uden for hans vinduer.

Op til foredraget kan man med fordel læse "Himmerige og helvede", som udgør første del af en trilogi.

Jón Kalman Stefánsson

NATUR – DYRELIV I DANMARK

Holdnummer: 1265

Dato: Torsdag 2/2, mandag 27/2, torsdag 16/3

Tid: 19.00-20.00

Pris: 300 kr. ved samlet tilmelding til alle 3 forelæsninger

Pris: 125 kr. enkeltvis – oplys holdnummer ifm betaling

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Joy Klein, tlf. 8636 7160 og Mona Thomassen, tlf. 6178 2697

Undervisere: Nyt emne – ny forelæser

Forelæsningsrækken om natur har fokus på dyrelivet i Danmark: **VANDFUGLENE** (og hvordan vi kan undgå at forstyrre dem); **MYRER** og deres forunderlige verden; og til sidst de danske **PATTEDYR**.

ER DER PLADS TIL FUGLENE? HVORDAN PÅVIRKER VI MENNESKER FUGLENES FORDELING PÅ HAVET?

Holdnummer: 1266

Dato: Torsdag 2/2

Underviser: Akademisk medarbejder Ib Krag Petersen, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet, Kalø

Kitesurfere, sejlbåde, jægere, motorbåde, havvindmøller. Er der plads til fuglene?

Vi har en forestilling om, at havet er uendeligt. Så der er slet ikke den samme konkurrence om plads derude, som der er på landjorden. Faktisk er vores marine arealer efterhånden et meget travlt sted. Øget rekreativ aktivitet om sommeren har betydet et langt højere niveau af menneskelige forstyrrelser på for eksempel fældende vandfugle.

Den helt traditionelle anvendelse af havet var til fiskeri og jagt. Men i dag er der desuden råstofindvinding, olie- og gas-indvinding, havvindmølleparker og hurtigfærger. Alle disse aktiviteter har i større eller mindre grad indflydelse på havfuglenes fordeling. Hvordan sikrer vi os, at alle disse aktiviteter foregår på en måde, der i højest muligt omfang reducerer påvirkninger af vores vigtige forekomster af vandfugle?

ET INDBLIK I MYRERNES FORUNDERLIGE VERDEN

Holdnummer: 1267

Dato: Mandag 27/2

Underviser: Lektor emeritus Mogens Gissel Nielsen, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet

Myrerne kan karakteriseres som de mest succesrige "dyregrupper", idet de har tilpasset sig og koloniseret næsten alle områder på jorden. Blandt landlevende dyr er det kun myrernes biomasse, der overgår menneskets. Denne succes skyldes deres organisation i store sociale samfund med specialisering og opdeling i kaster. Dronningernes eneste opgave er at lægge æg og hun kan leve i mange år, hvorimod hannerne kun lever meget kort og dør efter parringen. Arbejdermyrerne kan være meget specialiserede til forskellige funktioner, og de sørger for fødeindsamlingen, bygningen af de fascinerede

tuer, pasning af yngel og forsvar af kolonien. Myrerne har udviklet en meget effektiv kemisk kommunikation, der gør det muligt at få samfund på millioner af arbejdermyrer til at fungere.

Mogens Gissel Nielsen, der gennem mange år har forsket og undervist i myrer og andre insekters biologi på Aarhus Universitet, vil hovedsagelig fortælle om de danske myrer, men kommer også ind på forskellige andre myres biologi, bl.a. om hærmysterne, der er nomader og kendt for deres evne til at spise alt på deres vej, bladskærermyster, der dyrker svampe, og engmysterne, der holder "kvæg".

DANMARKS PATTEDYR

Holdnummer: 1268

Dato: Torsdag 16/3

Underviser: Seniorforsker emeritus, tidligere museumsdirektør, Thomas Secher Jensen

Danmark rummer flere pattedyrarter, end de fleste aner. Nogle har været her i 10.000 år, andre er først kommet til på det allerseneste. Mennesket har haft en meget afgørende rolle for hvilke arter, vi har.

Næsten alle store pattedyrarter er blevet udryddet, mens de små har kunnet blive her uforstyrret. Nu er billedet ved at vende. Store arter som bison og bæver er genindført, mens ulven er kommet af sig selv. Uønskede arter som brun rotte, mink, mårhund og bisamrotte er dog også kommet til, og de bekæmpes ofte intensivt.

Pattedyr er overvejende nataktive, og de lugter og hører oftest os, før vi opdager dem. I modsætning til f.eks. fugle er pattedyr ikke nemme at få at se, men det kan lade sig gøre. Desuden kan man se deres spor og finde sportegn efter dem, f.eks. begravede frø eller kogler, ekskrementer, afkastede geværer eller muldskud.

Seniorforsker emeritus og tidligere museumsdirektør Thomas Secher Jensen fortæller om de danske pattedyrs indvandring til Danmark og deres nuværende udbredelse samt om de truede og sjældne arter. Han giver gerne tips og tricks til, hvordan man kan komme til at se dem.

Thomas Secher Jensen har beskæftiget sig med de danske pattedyr som forsker både på Aarhus Universitet og Naturhistorisk Museum. Han har formidlet sin viden gennem mange medier, både TV, radio og bøger, bl.a. som en af redaktørerne af Dansk Pattedyratlas.

MUSIK

RUSSISKE KOMPONISTER OG DERES MUSIK GENNEM 100 ÅR

Holdnummer: 1260

Dato: 7 tirsdage: 17/1, 31/1, 28/2, 14/3, 28/3, 25/4, 9/5

Tid: 10.00-12.00

Pris: 720 kr. uden koncertbillet (hold nr. 1260)

Pris: 930 kr. inkl. koncert med rabat (hold nr. 1261)

OBS! Tilmelding og køb af koncertbillet:

Seneste tilmelding til koncert: 2/2 med mindre der er udsolgt inden!

Begrænset antal billetter. Alle billetter er A-billetter

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923 og Birthe Damgård Nielsen, tlf. 2947 6833

Underviser: Cand.mag. i musikvidenskab Arne Kjær

Emnet i dette semester er musik i Rusland over en periode på godt 100 år. Udgangspunktet er tiden omkring 1870, præget af musikalsk nytænkning. Borodin, Musorgskij og Rimskij-Korsakov tilhørte en gruppe kaldet "Den mægtige håndfuld" (De Fem). Til gruppens program hørte en besindelse på egne russiske rødder. En russisk "tone" møder vi i Musorgskijs "Udstillingsbilleder" og i orkesterværker af Rimskij-Korsakov. En forening af russisk og vestlig inspiration høres hos Tjajkovskij, der som suveræn melodiker udfolder sig i symfoni, ballet og opera.

Perioden før og efter Novemberrevolutionen sætter nye betingelser for musikken. Rachmaninov levede efter 1917 i Vesten, hvor han dog stadigvæk så sig selv som del af en russisk tradition. Prokofiev og Sjostakovitj måtte tilpasse sig Stalinstyrets vilkårligheder, men på hver sin måde fastholdt de en kunstnerisk integritet. Dette er med til at definere den plads, de indtager i en nutidig russisk kulturarv.

Til den russiske kulturarv hører også en komponist som Aram Khatjaturjan, hvis musik er inspireret af den armenske folke-musik.

Som en del af forløbet lægges der op til en koncert med Aarhus Symfoniorkester.

Polovetserdansen fra operaen Fyrst Igor af Alexander Borodin

OM KONCERTEN I FORBINDELSE MED FORELÆSNINGERNE

Fredag 10/3 kl. 19.30
Symfonisk Sal, Musikhuset Aarhus

Aarhus Symfoniorkester
Marc Soustrot, dirigent
Jonathan Gilad, klaver

Rachmaninov Koncert for klaver og orkester nr. 2
Brahms Symfoni nr. 4

Der er gratis optakt ved Mette Storgård Jensen i kammermusiksalen kl. 18.30. Ingen forudtilmelding. Læs mere på Aarhus Symfoniorkestrets Venners hjemmeside.

LIDENSKAB OG LÆNGSEL

Aarhus Symfoniorkestrets franske chefdirigent præsenterer for første gang i Aarhus pianisten Jonathan Gilad. Jonathan er født i 1984 i Marseille, hvor han som kun 8-årig blev optaget på konservatoriet. Som 11-årig havde han allerede imponeret og modtaget guldmedaljepriser inden for klaver- og kammermusikstudierne. Her er han solist i Rachmaninovs lidenskabelige 2. klaverkoncert. Klaverkoncerten har spillet en rolle i flere film og ikke mindst i populærkulturen som inspiration til Eric Carmens pophit "All by myself", der er kendt fra den første "Bridget Jones"-film.

Soustrot afslutter en storslået aften med en af musikhistoriens smukkeste symfonier, Brahms' 4., der indledes som et tilbageholdt åndedrag – med et sukkende tema, der udtrykker tilbageholdt længsel. Brahms' musik må siges at være følelsesbetonet hele vejen igennem, og han lagde da heller ikke bånd på sig selv i privatlivet.

Her ved 200 års jubilæet for vores egen Gade er det vist på sin plads at nævne, at Brahms under et besøg i Gades hjem i København udtrykte, at Thorvaldsens museum "efter næste krig ville stå i Berlin", hvilket medførte, at Gades svigermor viste ham døren!

GAVEKORT

Referencenummer: 1277
Pris: Fra 125 kr.

Glæd en person, du holder af, med et gavekort. Et gavekort, der vil give adgang til nye oplevelser og inspiration og mulighed for at træffe nye mennesker – få ny viden eller nye interesser. Gavekortet kan bruges som helt eller delvis betaling til en af vores mange forelæsninger.

Gavekort kan gives til højtider, fødselsdage, som værts- og værtindegave eller blot, fordi du synes, en eller anden fortjener en oplevelse – og som enten er vant til at komme i Folkeuniversitetet eller som skal deltage for første gang. Bestilles via hjemmesiden.

ARKÆOLOGI

Holdnummer: 1255 samlet for alle 3 forelæsninger

Datoer: Torsdag 9/3, torsdag 6/4, mandag 24/4

Tid: 19.00-21.00

Pris: 300 kr. ved samlet tilmelding til alle 3 forelæsninger

Pris: 125 kr. enkeltvis – oplys holdnummer ifm. betaling

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923 og Mona Thomassen, tlf. 6178 2697

Undervisere: Hver aften – nyt emne – ny forelæser

BRONZEALDERENS GLEMTE KATEDRAL

Holdnummer: 1256

Dato: Torsdag 9/3

Underviser: Museumsinspektør Jeanette Varberg

Museumsinspektør Jeanette Varberg gæster igen Ebeltoft. Den overraskende opdagelse af, at perler fundet i Danmark stammede fra Mellemøsten, gjorde hende ekstra kendt i medierne.

Men der opdages hele tiden spændende nyt. I Cioclovina-hulen i Transsylvaniens bjerge i Rumænien har man fundet tusindvis af oldsager, der i den grad understreger og nyfortolker vores viden om og opfattelse af de omfattende handelsveje mellem Norden og Mellemøsten i bronzealderen. Ikke mindst et utal af glas- og ravperler er interessante i den sammenhæng.

I en rejsefortælling om sine ture til dette område og til Cioclovina-hulen vil Jeanette Varberg på sin inspirerende måde give os et indblik i denne verden.

Cioclovina-hulen. Foto: Jeanette Varberg

**TILMELD DIG VORES NYHEDSBREV PÅ
HJEMMESIDEN OG FÅ BESKED OM
ÆNDRINGER OG NYHEDER**

DØDEN I MOSEN

Holdnummer: 1257

Dato: Torsdag 6/4

Underviser: Direktør, dr. phil. Klaus Ebbesen

Fortidens danskere ofrede mennesker

Gravballemanden, Tollundmanden, søstrene fra Sigersdal og de andre moselig. Mosevandets kemiske sammensætning gjorde dem til mumier. Vi kommer tæt ind på livet af oldtidens mennesker. Vi ved, hvad de spiste; hvordan de gik klædt; hvordan deres dagligdag var - og ikke mindst, hvordan de blev slået ihjel.

Beretningerne om, hvordan moseligene blev fundet, er mere spændende end en kriminalroman.

VIKINGETIDENS SAM SØ

Holdnummer: 1258

Dato: Mandag 24/4

Underviser: Museumsinspektør Hans Skov, Moesgaard Museum

Med en placering midt i det danske rige havde Samsø allerede tidligt en vigtig strategisk betydning for kongemagten. Så tidligt som 726-729 anlægges den 500 m lange Kanhavekanal, for at man hurtigt kan flytte skibe fra Stavns Fjord til Aarhusbugten. Den konge, som havde magten over Samsø, havde også kontrol over hele det sydlige Kattegat. Fra Samsø har man kunnet kontrollere farvandet op til Djursland, over til Sjællands Odde, ned til Store - og Lille Bælt og hele Aarhus Bugten. Med base på Samsø og Helgenæs har et fremskudt søforsvar beskyttet Aarhus i vikingetiden.

Samsøs store militære betydning i vikingetiden understreges af de mange snekkelokaliteter, der findes på øen. Sneke-navnene relaterer sig til datidens navn for et krigsskib – snekke.

Øen rummer desuden en lang række bebyggelser, der kan dateres til vikingetiden. Nogle er udgravet, mens andre blot er påvist pga. mange detektorfund. Ved landsbyen Onsbjerg (Odins Bjerg) er der gjort særligt spændende fund, bl.a. en mulig ringborg.

Foredraget vil nå omkring alle de spændende aspekter og interessante genstandsfund, der knytter sig til øens stolte vikingetidshistorie.

Kanhavekanalen, Samsø

KUNST – AFTEN

AMERIKANSK OG DANSK KUNST

Holdnummer: 1252

Dato: 6 mandage 16/1, 23/1, 6/2, 13/3, 27/3, 8/5

Tid: 19.00-21.00

Pris: 600 kr. ved samlet tilmelding til alle 6 forelæsninger

Pris: 125 kr. enkeltvis – oplys dato ifm. betaling

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltøft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Birthe Damgård Nielsen, tlf. 2947 6833 og Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923

Underviser: Kunsthistoriker, mag.art. Anne Lie Stokbro

Tre amerikanske modernister – og deres spor i dansk Kunst

De amerikanske malere Georgia O'Keeffe, Edward Hopper og Mark Rothko skabte helt særegne fortolkninger af natur, liv og filosofi i USA, alle tre i jagten på at udtrykke det særligt amerikanske. Deres bestræbelser bar frugt, og deres kunst har siden påvirket langt ud over landets grænser. Mød de tre store, amerikanske modernister og oplev, hvordan påvirkninger fra deres kunst kan spores i dansk kunst frem til i dag, når Syddjurs Folkeuniversitet får besøg af kunsthistoriker, mag. art. Anne Lie Stokbro, som i 2014 blev kåret til årets underviser ved Folkeuniversitetet i Aalborg.

16/1: MALEREN GEORGIA O'KEEFFE (1887-1986)

Den amerikanske maler er bedst kendt for sine close ups af blomster, men hun malede også landskaber, vanitas-fremstillinger, arkitektur og de mest fantastiske himmelbilleder. Foredraget sætter O'Keeffe ind i det 20. århundredes amerikanske kunsthistorie og giver et bud på, hvorfor netop O'Keeffe havde held til at skabe et særegent, amerikansk udtryk.

23/1: MALEREN EDWARD HOPPER (1882-1967)

Tomme byrum, kontorer efter lukketid og anelsesfulde kvindeskikkelser er faste elementer i den amerikanske maler Edward Hoppers univers. I stillestående interiører og overbelyste kontorer fortælles historien om et USA under Depressionen, om fremmedgørelse og søgen efter identitet i en moderne verden i hastig forandring.

6/2: MALEREN MARK ROTHKO (1903-1970)

Mark Rothko var en af de helt store fornyere i amerikansk kunst. Hans farvestærke kæmpelærreder, de såkaldte Color Field Paintings, er på én gang ren abstraktion og dyb spiritualitet. I foredraget fortælles om Rothkos udvikling fra realist over surrealist til abstrakt ekspressionist, og om den filosofiske og religiøse baggrund for hans kunst.

13/3: KVINDER MED UDSYN.

ASTRID HOLM (1876-1937) / FRANCISKA CLAUSEN (1899-1986) OG RITA KERNN-LARSEN (1904-98)

Tidligt i det 20. århundrede rejste tre kvindelige kunstnere fra Danmark til Paris for at blive elever hos tidens førende kunstnere: Astrid Holm hos fauvisten Henry Matisse i 1910, Franciska Clausen og Rita Kernn-Larsen hos puristen Fernand Léger i henholdsvis 1924-25 og 1930-32. Holm blev en fin, modernistisk kolorist, Franciska Clausen eksperimenterede med både surrealisme, maskinæstetik og konkret kunst og Rita Kernn-Larsen blev en af Danmarks få kvindelige surrealistere. Som Georgia O'Keeffe viste vejen for kvindelige kunstnere i USA, sådan var de tre danskere med til at cementere kvindernes plads på kunstscenen herhjemme.

27/3: MALEREN POUL ANKER BECH (1942-2009)

Maleren Poul Anker Bech er kendt og elsket for sine finurlige malerier af flyvende badehuse, nysgerrige grise og selvhævdende affaldssække. Kigger man ind bag finurligheden, finder man imidlertid en anden alvor, som afspejler kunstnerens verdens- og menneskesyn. I foredraget fortælles om kunstnerens liv og kunst, og der gives eksempler på Poul Anker Bechs galgenhumoristiske, romantiske, spirituelle og samfundskritiske tilgang til den moderne verden. Poul Anker Bechs kunst rummer elementer af fremmedgørelse og Weltschmerz, som også findes i Edward Hoppers kunst.

8/5: FARVEN I DANSK SAMTIDSKUNST

Foredraget tager afsæt i den frisættelse af farven, som bl.a. den amerikanske Color Field Painting indledte i årene efter 2. verdenskrig. Vi skal se på, hvordan nonfigurative kunstnere som Mette Winckelmann, Malene Landgreen, Hansina Iversen og Mads Gamdrup arbejder med farven i dag, og vi skal se på farvens psykologiske og symbolske betydning hos figurative malere som Kathrine Ærtebjerg, John Kørner, Søren Martinsen og Peter Martensen.

BARCELONA: ALTID EN REJSE VÆRD

Holdnummer: 1254

Dato: Mandag 20/3

Tid: 19.00-21.00

Pris: 100 kr.

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Birthe Damgård Nielsen, tlf. 2947 6833 og Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923

Underviser: Cand.phil. i kunsthistorie Inger Houbak, udøvende kunstner

Foredraget om Barcelona giver en generel introduktion til meget af det, Barcelona kan byde på fra romerske levninger, gotisk middelalderarkitektur frem til moderne arkitektur, hvis lysende vartegn er Jean Nouvels spektakulære cigarformede bygning Torre Agbar.

Barcelonas absolutte glansperiode lå i slutningen af 1800-tallet, hvor byen blev kraftigt udvidet med en skematisk vejstruktur, der ligner den på Manhattan. Gode økonomiske konjunkturer og byplanlægning gav mulighed for at den såkaldte catalanske modernista – en variation af Art Nouveau stilen – kunne blomstre. Stilens mest berømte eksponent er arkitekten Antoni Gaudí, der med sine forrygende fantasifulde bygningsværker i dag er byens absolutte trækplaster.

Foruden den megen arkitektur er Barcelona også forbundet med tre af det 20. århundredes største kunstnere: Pablo Picasso, Joan Miró og Salvador Dalí. (Se "Spansk Kunst" under "Kunst – Formiddag" – s.18).

KUNST – FORMIDDAG

SPANSK KUNST

Holdnummer: 1253

Dato: Tirsdage 21/3, 4/4, 18/4, 2/5

Tid: 10.00-12.00

Pris: 400 kr. ved samlet tilmelding til alle 4 forelæsninger

Pris: 125 kr. enkeltvis – oplys dato ifm. betaling

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Birthe Damgård Nielsen, tlf. 2947 6833 og Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923

Underviser: Cand.phil. i kunsthistorie Inger Hubak - udøvende kunstner

Barcelona er forbundet med arkitekten Antoni Gaudí samt tre af det 20. århundredes største kunstnere: Pablo Picasso, Joan Miró og Salvador Dalí.

21/3: GAUDÍ

Foredraget om Gaudí vil give en grundig indføring i hans arkitektoniske univers, hans særlige tanker om arkitekturen og hans kædebuer, der bliver Gaudí-arkitekturens signum.

4/4: PICASSO

Pablo Picasso (1881-1973) udøvede sin revolutionerende indflydelse på kunsten i det 20. århundrede, som vi skal se nærmere på. Til trods for at han ikke er født i Barcelona, spiller byen en stor rolle i hans tidlige karriere og huser i dag et enestående Picasso-museum, som fokuserer på Picassos læretid og klassiske skoling.

18/4: MIRÓ

Joan Miró (1893-1983) er født i Barcelona og sammen med Salvador Dalí (1904-89) fra Figueres nord for Barcelona udvikler de det surrealistiske maleri. Grundlæggeren af den surrealistiske bevægelse franskmænden André Breton skrev i 1924 sit berømte "Le Manifeste du Surréalisme", som opmadede kunstnerne til at slå hjernen fra, bane vej for spontaniteten og udtrykke det ubevidste. Både Joan Miró og Salvador Dalí lod sig inspirere af dette frigørelsesprojekt.

Miró er surrealismens legebarn, der opfinder sit eget tegnsprog, som vi skal se nærmere på. Desuden udfordrede Miró konstant sig selv med nye materialer og ideer, men konsekvent cirkler han om samme motiver: kvinde, sol, stjerner og fugle.

Vi skal se på hans udvikling, hans stædige kamp og egensindige ideer om motivernes betydning og kunstens kraft.

2/5: DALÍ

Sidste foredrag omhandler surrealismens enfant terrible, Salvador Dalí, som er kunsthistoriens største selvscenesætter. Vi skal se nærmere på hans paranoid-kritiske blik, hans erotiske besættelse og skifte bekendtskab med hans Teatre-Museo Dalí i Figueres omkring to timers kørsel nord for Barcelona og hans eventyrlige sommerhus i Port Lligat.

KULTUR, KUNST OG KIRKER

Holdnummer: 1251

Dato: 4 tirsdage 24/1, 7/2, 21/2, 7/3

Tid: 10.00-12.00

Pris: 400 kr. ved samlet tilmelding til alle 4 forelæsninger

Pris: 125 kr. enkeltvis — oplys dato ifm. betaling

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Mona Thomassen, tlf. 6178 2697 og Jette Hvidkjær, tlf. 2047 6346

Underviser: Lektor P.C. Overgård

Med overskriften Kultur, Kunst og Kirker vil lektor P.C. Overgård i fire foredrag lægge op til vores tur til det midtvestjyske. Det er et selvstændigt tilbud og ikke nødvendigt for at deltage i turen, men er en god forudsætning for udbyttet af turen.

I de to første forelæsninger vil vi se på markant kunst, knyttet til kirker og byerne Ikast og Herning.

I Linå Kirke ved Silkeborg fik man en ny altertavle. Thomas Kluge, der ellers er mest kendt for sine portrætter, har kaldt billedet for fodtvætningen. Mogens Andersen, som var en af de første kunstnere, der malede abstrakt i en dansk kirke, har også udsmykket koret i Sejs-Svejbæk Kirke. Bjørn Nørgaards skulptur i Ikast er placeret ved byens torv og ved kirken – lige mellem det verdslige rum og det religiøse rum.

Carl-Henning Pedersen og Else Alfelts Museum ved Herning er noget helt for sig. Museumsbygningen er en perle med sin arkitektur og Carl-Henning Pedersens keramiske udsmykning. En enestående samling på over 6000 af kunstnerægteparrets værker er her doneret til Herning by. Vi skal høre om Maja Lise Engelhardts totaludsmykning af Gjellerup Kirke ved Herning. De markante romanske kirker: Hee, Stadil og Staby med udsmykning vil vi også stifte bekendtskab med.

De sidste to af de fire forelæsninger vil dreje sig om kulturhistorie - konkretiseret i tre af områdets betydningsfulde personligheder. Den første bliver om folkemindesamleren Evald Tang Kristensen (1843-1929). Han gennemtravede store dele af Midt- og Vestjylland og er en af verdens største folkemindesamlere. Hans kæmpemateriale på mere end 24.000 sider er udgivet i mange bøger. Oprindeligt var han uddannet lærer fra det hedengangne seminarium i Lyngby på Djursland.

Skovgaard Museet i Viborg har indtil 22. januar 2017 en meget seværdig udstilling om netop Evald Tang Kristensen og Hans Smidth (1839-1917), kendt som den jyske hedes maler.

Den anden kulturhistoriske forelæsning vil dreje sig om J.C. Christensen (1856-1930), bøndernes markante talsmand omkring 1900 og op gennem de første 25 år af 1900-tallet. Han var konseilspræsident (statsminister) fra 1905-1908. Endelig behandles der sider af Kaj Munks digtning og nationale indsats, især under besættelsen. Forelæsningen vil også sætte især den politiske del af disse to personers virke i gensidig relief.

Carl-Henning Pedersen og Else Alfelts Museum

KULTUR, KUNST OG KIRKER – 2-DAGES BUSTUR

Holdnummer: 1250

Dato: Onsdag / torsdag 26/4 – 27/4

Tilmelding: Senest 30/3 (efter først til mølle-princippet)

Begrænset deltagerantal: Maks. 50 deltagere

Tid: Afgang onsdag: Ebeltoft: v/ Fregatten kl. 7.00

Rønde: v/rutebilstationen / apoteket kl. 7.20

Hjemkomst torsdag: Mellem kl. 19.30 og kl. 20.00

Pris: 1850 kr. pr. person i enkeltværelse – holdnr. 1249

Pris: 1800 kr. pr. person i dobbeltværelse – holdnr. 1250

Prisen inkluderer: Onsdag: Rundstykker, kaffe, frokost og middag.

Torsdag: Morgenmad, frokost og kaffe. Buskørsel, guider, overnatning samt diverse entreer. Drikkevarer onsdag aften for egen regning.

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Mona Thomassen, tlf. 6178 2697 og Jette Hvidkjær, tlf. 2047 6346

Ret til ændringer forbeholdes.

Kunstnerisk turløder: Lektor P.C. Overgård

Vi gør stop ved en række fremragende kunstværker på vejen vestover. Linå Kirke med Thomas Kluges altertavle, og nabo-sognet Sejs-Svejbæk Kirke med udsmykning af Mogens Andersen er en del af denne tur. I Ikast fyldes bybilledet af Bjørn Nørgaards kunstværk. Og hvorfor er det næsten halvdelen af turen værd? Ja, det prøver vi at finde ud af. På vejen passerer vi svenske Ingvar Cronhammars "Elijah". Et kæmpe-monument! Hvorfor vakte det forargelse i sin tid?

Bjørn Nørgaard: Inner Wheel, Ikast

Et absolut højdepunkt på turen bliver Carl-Henning Pedersen og Else Alfelts kunstmuseum, et sted som i den grad fortæller en historie om en bys opblomstring, erhvervsmæssigt og især kulturrelt. Vi skal overnatte på Folkeuniversitetscenteret Skærum Mølle, Vemb, som ligger midt i den storslåede, vestjyske natur. (www.skaerum.dk).

Netop dér hvor Lilleåen møder Storåen, ligger Skærum Mølle, hvis historie går tilbage til middelalderen, og stedet har i tidens løb hørt under både Tvis Kloster og herregården Nørre Vosborg.

Vi skal videre vestpå. Vi vil for en stund tage den gamle købstad Ringkøbing i besiddelse. Byens kirke har Arne Haugen Sørensen sat sit præg på - især med altertavlen, der er skabt på en personlig tragisk baggrund. Vi dvæler ved Johs.C. Bjergs kolossale statue fra 1950 af J.C. Christensen. Så går turen nordpå til Hee, landsbyen, hvor J.C. Christensen boede. Stadil Kirke med det gyldne alter er også et besøg værd.

Vi skal opleve Vedersø Præstegård – en væsentlig del af turen. Stedet har gennemgået en omfattende restaurering inden for de sidste år. Nogle af Kaj Munks ting er efter megen diskussion vendt tilbage til stuerne. Atmosfæren fra de 20 år Kaj Munk var en levende kraft i disse rum er forsøgt bevaret.

Oveni alt det kunst- og kulturhistoriske vil vi gennemrejse en særpræget natur. Vi skal reflektere over naturens, vejrets og havets indvirkning på det vestjyske sind.

KUNSTMUSEER I VOR NÆRHED

MUSE@UM KRYDSFELT SKIVE

Holdnummer: 1274

Dato: Tirsdag 16/5

Tid: 10.00-12.00

Pris: 100 kr.

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923 og Birthe Damgård Nielsen, tlf. 2947 6833

Underviser: Museumsinspektør, cand.mag. Tilde Mønsted Kristensen

Hvad er historien bag MUSE@UM i Skive? Sammen med kunsthistoriker og museumsinspektør Tilde Mønsted vil foredraget kigge bagom museets mure og se nærmere på udviklingen, kunstsamlingen samt både de små og store fortællinger. Museet er en fusion fra 2008, og omfatter bl.a. Fur Fossiler, Spøttrup Middelalderborg samt det tidligere Skive Kunstmuseum. Museet dækker både kunst, arkæologi, naturhistorie og kulturhistorie samt tværfaglige emner.

Den gamle museumsbygning i Skive, som åbnede i 1942, er under ombygning i hele 2017. Derfor vil foredraget komme omkring ombygningsplanerne samt museets aktiviteter under lukkeperioden, bl.a. om tilblivelsen af en udstilling i byrummet med stedsspecifikke videoinstallationer af den danske videokunstner Katja Bjørn, som vises fra 3. februar til 28. maj 2017.

Kunstsamlingen, der strækker sig fra 1850 til i dag med særligt fokus på nyrealisme, figurativt maleri samt ekspresivt landskabsmaleri, vil også være en del af dagsordenen. I museet finder vi et stort antal værker af de lokalt forankrede kunstnere Emilie Demant Hatt, Christen Dalsgaard og Hans Smidth.

Hans Smidth: Flokke af gæs drives gennem Ry

GPS-KOORDINATER:

Aktivitetshuset	Lat. 56.1996	Lon. 10.6826
Glasmuseet	Lat. 56.1972	Lon. 10.6741
Sognegården	Lat. 56.1950	Lon. 10.6764
Kernehuset	Lat. 56.1795	Lon. 10.6772

LIVESTREAMING

Holdnumre: 1276 og 1278

Dato: 2 onsdage 8/3 og 15/3

Tid: 18.45-21.00

Pris: Fri entre, men benyt venligst tilmelding. Der er mulighed for at købe kaffe og kage.

Sted: KERNEHUSET, trænings- og aktivitetscenter, Østeralle 33, v/Rutebilstationen, Ebeltoft

Kontaktpersoner: (ikke for tilmelding) Birthe Damgård Nielsen, tlf. 2947 6833 og Bent Winkler, tlf. 5294 2961

Undervisere: nyt emne – ny forelæser

Vi tilbyder igen i denne sæson **to livestreamede foredrag** fra Aarhus Universitet – Science and Technology. Livestreaming af foredragene betyder, at du kan se foredraget på storskærm i Ebeltoft samtidig med at det foregår i Aarhus.

Under foredraget er der mulighed for at sende sms til foredragsholderen. Nogle af sms'erne vil blive besvaret af foredragsholderen umiddelbart efter foredraget.

TILLID – OG MATEMATIKKEN BAG VORES VIDEN OM TILLID

Holdnummer: 1276

Dato: Onsdag 8/3

Underviser: Professor i nationaløkonomi Christian Bjørnskov, Institut for Økonomi, Aarhus Universitet

En meget høj grad af tillid gør de nordiske lande anderledes end resten af verden. Få et indblik i den moderne forskning i tillid, og hør hvordan "hård" matematik bruges til at forstå, hvordan et blødt fænomen som tillid påvirker samfundet og vores liv.

De skandinaviske lande har altid været kendt som en, på mange måder, anderledes størrelse i Europa. I amerikanske politiske diskussioner taler man endda om "Getting to Denmark" som et mål i sig selv, og også Sverige holdes ofte op som et særligt eksempel. Skandinavien og resten af Norden repræsenterer ganske enkelt en slags samfund, der på nogle områder er et ideal.

DET ELEKTRONISKE MENNESKE

Holdnummer: 1278

Dato: Onsdag 15/3

Underviser: Professor, overlæge Jens Christian Hedemann Sørensen, Neurokirurgisk Afdeling, Hoved Hjerterafdeling, Aarhus Universitetshospital

Små elektroder med en svag elektrisk strøm kan indopereres i patienter for at hjælpe mod alvorlige sygdomme som Parkinson, epilepsi, kroniske smerter og vandladningsforstyrrelser. Hør om neurokirurgernes seneste våben i kampen mod svære nervesygdomme.

Sygdomme som Parkinson, depression og kronisk smerte kan i dag behandles med en hjerneoperation, hvor elektroder indsættes i centralnervesystemet. En svag elektrisk strøm korrigerer her de abnorme sygdomsfremkaldende aktiviteter i nervebanerne, og til forskel fra 'det hvide snit' ødelægger denne form for neuromodulation ikke nervesystemets væv.

REFORMATION 1517-2017

I 2017 er det 500 år siden, Martin Luther slog sine 95 teser op på kirkedøren i Wittenberg. Sammen med Præsidiets for Reformationsjubilæet i Danmark markerer Folkeuniversitetet jubilæet med artikler og arrangementer, der sætter fokus på Reformationen, og hvad den betyder for os i dag. Jubilæet er støttet af A. P. Møller Fonden og derfor er arrangementerne gratis at deltage i. Ved Syddjurs-Folkeuniversitet kan du deltage i følgende:

REFORMATIONEN OG KUNSTEN

Holdnummer: 1246

Dato: Torsdag 2/3

Pris: Gratis deltagelse, men tilmelding nødvendig

Tid: 19.00-21.00

Sted: Aktivitetshuset, Festpladsen, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Kontaktpersoner (ikke for tilmelding): Birthe Damgård Nielsen, tlf. 2947 6833 og Knud Thorgaard, tlf. 8634 1923

Underviser: Hans Jørgen Frederiksen, Lektor i kunsthistorie ved Aarhus Universitet

Luthers forhold til kirkelige billeder var præget af moderation. Hvor reformatorer som Bullinger og Calvin ville have alle billeder ud af kirkerne, var Luther utvetydigt imod billedstorm. Skulle billeder fjernes, måtte det være i god ro og orden og med øvrighedens billigelse. Billeder kunne bruges til at fortolke de bibelske beretninger og til at udsmykke kirkerne; men de måtte under ingen omstændigheder gøres til genstand for kult.

I dette foredrag fremlægges de vigtigste aspekter af katolsk og luthersk billedbrug med udgangspunkt i konkrete eksempler især fra Reformationstiden.

I programmet for efteråret følger to Reformationsforelæsninger. Yderligere information samt tilmeldinger fra primo september:

Dato: 21.09.17:

Emne: Evangelii lyse dag, Reformationen i Europa og Danmark

Underviser: Cand.mag., lektor Ebbe Juul-Heider

Sted: Aktivitetshuset, Nørre Allé 4, Ebeltoft

Dato: 02.11.17:

Emne: Luther og de danske værdier

Underviser: Lektor i religionsvidenskab Marie Vejrup Nielsen

Sted: Fuglsøcenteret, Ovalen, Knebel

Denne forelæsning foregår i samarbejde med de 7 sogne på Mols/Helgenæs.

PRÆSIDIET FOR
REFORMATIONSJUBILÆET
I DANMARK

Folkeuniversitetet

A.P. MØLLER FONDEN

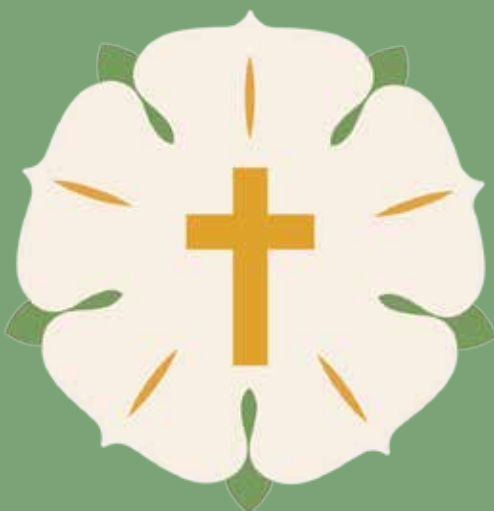
LUTHER FORANDRING

I 2017 er det 500 år siden, at den tyske munk og teolog Martin Luther slog 95 teser op på porten til slotskirken i Wittenberg. Det blev startskuddet til det, der i flere århundreder er blevet kaldt for 'Reformationen', og spiren til den protestantiske kirkes dannelse. Den begivenhed fik vidtrækkende konsekvenser for samtidens kirkesyn og eftertidens samfund.

På den ene side markerer Luthers teser altså overgangen til en ny tid. På den anden side var de blot kulminationen på en længere historisk udvikling. Kritikken af den romersk-katolske kirke havde ulmet siden middelalderen og fik tilført ilt fra renæssancens nye tanker inden for filosofi og videnskab. Luther stod da heller ikke alene med sine reformtanker, for blandt andre Erasmus af Rotterdam, Philipp Melanchthon, Jean Calvin og danske Poul Helgesen ønskede også forandringer i kirken.

Reformationen var ikke et program, der slog igennem fra den ene dag til den anden – hverken i Tyskland i 1517 eller i 1536, da Christian 3. indførte luthersk kristendom i Danmark. Reformationen var derimod en proces, hvor tolkninger, traditioner og institutioner gradvist tog form, og hvor der konstant blev kæmpet om den rette udlægning af Guds ord og Luthers anvisninger.

Luthers ærinde med sine 95 teser var i første omgang en åben protest mod kirkens afladsvirksomhed. Den katolske kirke tjente nemlig penge ved at sælge afladsbreve, som skulle sikre køberen og dennes slægtninge kortere tid i skærsilden. Da kirke, tro og religion gennemsyrede hele 1500-tallets forestillingsverden, fik tesoerne indflydelse på alt fra statsdannelse, sociale forhold, opfattelsen af individet, opdragelse og uddannelse, kønsroller til brugen af billeder og musik.

UDEN BOGTRYKKERKUNST INGEN REFORMATION

På Luthers tid stod Europa midt i en medierevolution. En revolution ikke ulig den, vi har set med den hurtige spredning af information på internettet og på sociale medier. Allerede før Luther blev erklæret kætter af den katolske kirke, var hans skrifter spredt i over en halv million eksemplarer. Det kunne ikke være sket uden introduktionen af bogtrykkerkunsten i Europa.

Renæssancen gjorde det til et ideal at gå til kilderne og med sin egen fornuft prøve at forstå, hvordan verden hang sammen. Det var ikke nok at læse lærebøger, som andre havde skrevet. Det ideal kom også til at sætte sit præg på Reformationen. Men hvor renæssancens humanisme i høj grad var for eliten, var Reformationen også folkelig. Det var ikke kun teologerne, der skulle kunne læse og forstå Bibelen. Det skulle alle i princippet. Derfor begyndte man at læse og bruge Bibelen på nye måder.

NU HAR MAN GODE
BØGER OG DÅRLIGE
ELEVER. TIDLIGERE
HAVDE MAN GODE
ELEVER OG DÅRLIGE
BØGER

Martin Luther

Teologerne læste Bibelen på originalsprogene, men samtidig blev Bibelen oversat til folkesprogene, så den kunne læses af en bredere del af befolkningen. Det betød, at Bibelen – og efterhånden selve det at kunne læse den – fik større betydning. Prædikener på modersmålet og oversættelser af Bibelen var ikke nyt, men efter Reformationen fik bibellæsning højeste prioritet. Blandt reformatorerne var der en stor iver efter at udbrede Bibelens ord – men man ville samtidig gerne sikre sig, at den rette protestantiske udlægning vandt frem. Derfor blev bøger, pamfletter og flyveblade på kort tid spredt i hundrede- eller tusindvis af eksemplarer med tidens nye teknologi: Bogtrykkerkunsten. Det er ligefrem blevet sagt, at uden bogtryk – ingen Reformation.

EVIGT LIV DAGLIG DØD

Nutidens forhold til døden er ofte præget af distance og fortrængning. Men på Luthers tid var døden et anderledes synligt og nærværende livsvilkår med alvorlig religiøs betydning. Det var normalt, at mennesker døde i en tidlig alder – mange allerede som børn – så folk levede med en klar bevidsthed om, at de skulle dø. Døden stod dog ikke som en definitiv afslutning på livet, og derfor handlede det ikke om at 'leve her og nu', som mange måske stræber efter i dag. Folk var på Luthers tid overbeviste om, at livet fortsatte efter døden, og på den endelige dommens dag ville man blive stillet til regnskab for sit liv.

DEN, DER HAR JAGET
TANKERNE OM DØDEN
BORT, HVERKEN MÆRKER
ELLER SMAGER DØDEN

Martin Luther

Luther afviste middelalderkirkens forestillinger om skærsilden som et sted, hvor de døde skulle opholde sig frem mod Dommedag. Han forstod døden på to måder: På den ene side som fysisk død, og derfor var det vigtigt for Luther at forkynde Guds løfte om opstandelse og evigt liv. For den, der troede på Gud, var der ingen straf efter døden.

Derfor gjaldt det om at holde fast i troen. På den anden side forstod Luther kampen mod døden som én, man skulle tage hver dag. Det syndige i mennesket måtte dø hver dag, og hver gang menneskets synd og egoisme blev besejret af Guds dom og tilgivelse, døde synderen i mennesket mere og mere. Samtidig var denne død også begyndelsen på et nyt liv for mennesket, for i troen på Kristus havde mennesket ifølge Luther allerede del i det evige liv. Luthers forståelse af det kristne menneske er således grundlæggende dobbelt: Det er både evigt synder og evigt frelst. Mennesket er synder i kraft af sig selv, men frelst i kraft af Guds tilgivelse.

SKOLEN I REFORMATIONENS TJENESTE

Den danske folkeskole er på mange måder et barn af kirken – og af én af Luthers grundtanker: At alle skal have adgang til Guds ord.

Luther mente ikke, at kirken skulle eje jord og godser, og kongemagten overtog officielt bispegodset og de gamle kirkeskoler ved Reformationens indførelse i Danmark i 1536. Det betød ikke, at kristendom og skole blev adskilt. Tværtimod havde Reformationen stor betydning for datidens forandringer i det danske skolesystem, og paradoksalt nok blev kirkens magt over skolerne faktisk større.

Der blev oprettet én god latinskole i hver by, så drenge kunne blive oplært i luthersk kristendom og latinsk skriftkultur og dermed kvalificere sig til en uddannelse som lærere eller præster inden for den lutherske kirke. Undervisning blev opprioriteret og forældre mindet om, at de skulle opdrage deres børn i den kristne tro. Børnene lærte den rette tro via 'Den Lille Katekismus', der blev brugt som alle børns første læsebog. 'Den Lille Katekismus' er Luthers korte og præcise gennemgang af, hvad man som minimum bør vide som kristen.

Latinskolerne fungerede også som byernes fattigskoler. For da alle skulle have adgang til Guds ord, var det latinskolenes opgave at opdrage alle børn – også de mindre bemidlede – til at blive gode lutheranere. Hørte man ikke efter i skolen og lærte sit Fadervor, De Ti Bud og trosbekendelsen udenad, var man ilde stedt i datidens samfund, for så kunne man ikke komme til alters i kirken. Og kunne man ikke det, kunne man heller ikke blive trolovet eller få arbejde i staten.

I dag foretrækker de fleste at holde skole og religion adskilt, men det er egentligt ikke så længe siden, at folkeskole og kirke var tæt forbundne. Tænk bare på, at statens tilsyn med skolerne lå hos præster og provster frem til 1933, og at læreren blev set som kirkens mand og kaldt for 'deggen'. Bibelhistorie og salmesang fyldte meget på skoleskemaet, og den kristne forkyndelse og opdragelse var del af folkeskolens formålsparagraf helt frem til 1975.

Artiklerne om Reformationen er skrevet i samarbejde med lektor i historie Charlotte Appel og lektor i systematisk teologi Bo Kristian Holm, begge fra Aarhus Universitet. Citaterne af Luther er fra hans frimodige bordtaler omkring middagsbordet i hjemmet i Wittenberg, som de er gengivet i 'Godbidder' af Jacob Ørsted.

Læs mere om Reformationen og jubilæet på luther2017.dk

16.01. Amerikansk og dansk kunst - 1	16
17.01. Musik - Russiske komponister - 1	12
23.01. Amerikansk og dansk kunst - 2	16
24.01. Kultur, kunst og kirker - 1	19
30.01. Islandsk litteratur - 1	8
31.01. Musik - Russiske komponister - 2	12
02.02. Natur -1 - Er der plads til fuglene?	10
06.02. Amerikansk og dansk kunst - 3	16
07.02. Kultur, kunst og kirker - 2	19
09.02. Senior-Akademi - Mexico - 1	4
20.02. Islandsk litteratur - 2	8
21.02. Kultur, kunst og kirker - 3	19
23.02. Senior-Akademi - Mexico - 2	5
27.02. Natur - 2 - Myrernes forunderlige verden	10
28.02. Musik - Russiske komponister - 3	12
02.03. Reformationen og kunsten	23
07.03. Kultur, kunst og kirker - 4	19
08.03. Livestreaming - 1	22
09.03. Senior-Akademi - Mexico - 3	5
09.03. Arkæologi - 1 - Bronzealderens katedral	14
10.03. Koncert i Musikhuset	13
13.03. Amerikansk og dansk kunst - 4	17
14.03. Musik - Russiske komponister - 4	12
15.03. Livestreaming – 2	22
16.03. Natur - 3 - Danmarks pattedyr	11
20.03. Kunst - Barcelona	17
21.03. Spansk kunst - 1 - Gaudí	18
22.03. Mexico - yderlighedernes land	7
23.03. Senior-Akademi - Mexico - 4	5
27.03. Amerikansk og dansk kunst - 5	17
28.03. Musik - Russiske komponister - 5	12
30.03. Islandsk litteratur - 3	9
03.04. Dansk litteratur i mellemkrigstiden	7
04.04. Spansk kunst - 2 - Picasso	18
06.04. Senior-Akademi - Mexico - 5	6
06.04. Arkæologi - 2 - Døden i mosen	15
18.04. Spansk kunst - 3 - Miró	18
20.04. Senior-Akademi - Mexico - 6	6
24.04. Arkæologi - 3 - Vikingetidens Samsø	15
25.04. Musik - Russiske komponister - 6	12
26.04-27.04. Kultur, kunst og kirker - bustur	20
02.05. Spansk kunst - 4 - Dalí	18
04.05. Senior-Akademi - Mexico - 7	6
08.05. Amerikansk og dansk kunst - 6	17
09.05. Musik - Russiske komponister - 7	12
16.05. Skive Kunstmuseum	21
Praktiske oplysninger	2
Gavekort	13
GPS-kordinater til vore forelæsningssteder	21